

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarıları ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (1/289, 1/291)

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/289)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2129

22 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez kısmında değişiklik yapılması hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 8 . XII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Adalet teşkilâtımız, memleketimizin bugünkü ihtiyacını karşılamıyacak durumdadır.

Mevcut istatistiklere nazaran 1949 senesinde mahkemelerimizde 1 900 000 dâva görülmüş ve 1950 yılında ise rüiyet edilen dâva miktarı 2 480 000 e yükselmiş ve 1951 yılında da bu rakamın 2 500 000 e çıkacağı kuvvetle muhtemel görülmektedir.

Mahkemelerdeki dâva miktarının bu artışına mütenazır olarak Yargıtayın Hukuk dairelerine de 1948 yılında 65 322, 1949 yılında 68 060 ve 1950 yılında ise 70 931 dâvanın geldiğine göre 1951 yılında da Yargıtayın Hukuk dairelerine gelen dâva dosyalarının geçen senelere nispetle daha fazla olacağı pek aşikâr görülmektedir.

Binaenaleyh Yargıtaya gelen işlerin çoğalması ve tetkik işlerinin güçleşmesi münasebetiyle teşkilâtın tevsiine lüzum görülerek daire adedlerinin artırılması zarureti karşısında kalınmıştır.

Yargıtay her şeyden önce hukuk prensipleri üzerinde işlemek ve bu prensiplerin bütünlüğünü ve dokunulmazlığını sağlamakla görevli ve başta gelen adalet cihazıdır.

Yargıtayın hukuk yaratıcılığı ödevini yapabilmesi için salim ve huzurlu bir şekilde çalışması gerekmektedir.

Yargıtayın kesif dâva dosyaları altında bunalmış yargıçların işlerini azaltmak ve daha çok ilmi tetkikler yapabilmek imkânını sağlamak çarelerini araştırırken bunların başında Yargıtay

daire adedini artırmak mübrem ve müstacel bir zaruret halini aldığı görülmektedir.

Bununla beraber 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu gereğince Yargıtay kadrosundaki yargıçlardan bir kısmının Yüksek Seçim Kurulunda görevlendirilmiş buldukları ve bir kısım Yargıtay üyelerinin de terfii ve inzibati cezalar gibi hususlar üzerinde tetkikatta bulunmaları da işlerin terakümüne sebep olan âmiller arasına girmektedir.

1953 yılında kurulması düşünülen üst mahkemeler teşkilâtında vazife alacak yüksek dereceli başkan ve üyelerini yetiştirmek ve 1952 yılında Yargıtaydaki Hukuk dairelerinin işlerini mümkün mertebe hafifletmek ve hak sahiplerinin hukuki ihtilâflarını süratle intağ etmek zarureti karşısında 2 hukuk dairesinin ilâvesine lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur. Bütçenin verdiği imkânlar dâhilinde Yargıtaydaki iki Hukuk dairesinin ihdası için 246 321 liralık bir tahsisat ayrılmasının mümkün olabileceği bildirilmiştir.

1953 Malî yılında üst mahkemeler teşkil edildiği takdirde Yargıtayda yeniden ihdas edilecek olan bu iki daire ile beraber Yargıtaydaki mevcut dairelerden bir kaçının dahi lâğvi mümkün görülmektedir.

Adalet Komisyonunun raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/289

Karar No. 11

24 . 12 . 1951

Yüksek Başkanlığa

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvel ile tâdil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez kısmında değişiklik yapılması hakkında, Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 8 . XII . 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmekle Adalet Bakanı hazır olduğu halde müzakere edildi.

Temyiz mahkemesi teşkilâtının Türkiye'nin her tarafından gelen binlerce dâvayı biriktirmeden kısa zamanda çıkartarak hukuki ihtilâfları şikâyete meydan verilmeden normal müddet içinde hallétmesi bugün için imkânsız bir duruma girmiş bulunmaktadır. Bu mahzuru önlemek ve Yargıtaya gelen hukuk dâvalarını bir an evvel sonuçlandırmak için Adalet Bakanlığınca Temyiz mahkemesine iki daire daha eklenmesi muvafık görülerek bu yolda bir kanun tasarısı hazırlanarak Meclise sevketmiş bulunmaktadır.

İşbup kanun tasarısı ile de Adalet Bakanlığı, Temyiz Mahkemesine ilâvesini istediği iki hukuk dairesine başkan, üye, başkâtip, başkâtip

yardımcısı, kâtip, memur ve mübaşir kadrosunu istemektedir

Buna göre ikinci dereceden 125 lira aslı maaşlı iki başkan, üçüncü dereceden 100 lira maaşlı 10 üye, sekizinci dereceden 50 lira maaşlı iki başkâtip, dokuzuncu dereceden 40 lira maaşlı iki birinci sınıf başkâtip yardımcı, onuncu dereceden 35 lira maaşlı iki ikinci sınıf başkâtip yardımcı, on birinci dereceden 30 lira maaşlı altı memur, on sekizinci dereceden 25 liralık 12 kâtip ve 14 ncü dereceden 15 lira maaşlı 14 mübaşir kadrosunun ilâvesi tasarıya ekli cetvelde yer almış bulunmaktadır.

Gerek Hükümetin tasarıya eklediği gerekçe de ve gerekse yukarıda yazılı esbabı mucibeye göre Temyiz Mahkemesine ilâve edilecek olan iki dairenin kadrolarına ait işbu tasarrımın aynen kabulüne oy birliğiyle karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko.

Başkanı

İzmir

H. Özyörük

Sözcü

Manisa

Ş. Ergin

Kâtip

Balıkesir

V. Asena

Amasya	Ankara	Ankara	İçel	İstanbul	İstanbul
<i>İ. Olgaç</i>	<i>H. Ş. İnce</i>	<i>O. T. İttekin</i>	<i>Ş. Tol</i>	<i>F. H. Demirelli</i>	<i>A. Moshos</i>
Ankara	Bingöl	Çoruh	Kars	Konya	Kütahya
<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	<i>M. N. Okcuoğlu</i>	<i>M. Güney</i>	<i>A. Çetin</i>	<i>M. Obuz</i>	<i>S. S. Nasuhioğlu</i>
Edirne	Erzurum	Gümüşane	Mardin	Sivas	Yozgad
<i>M. Enginün</i>	<i>E. Karan</i>	<i>H. Tokdemir</i>	<i>M. K. Boran</i>	<i>N. Ertürk</i>	<i>N. Ü. Alcala</i>

HÜKÜMETİN TEKİLFİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığın Merkez kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (I) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığın Merkez kısmına ilişik cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu kadrolarla Yargıtayda Altıncı ve Yedinci Hukuk daireleri kurulmuştur.

MADDE 3. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Ekonomi ve Ticaret Bakanı

G. ve Tekel Bakanı

S. Yırcalı

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

Maliye Bakanı

ve Eko. ve T. B. V.

H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinioğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı

N. Özsan

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/291)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayn : 71/2129

12 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmında değişiklik yapılması hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 8.XII.1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Adalet teşkilâtımız memleketimizin bugünkü ihtiyacını karşılayamıyacak durumdadır. Her gün 15-20 Milletvekili teşkilâtın tevsii talebinde bulunmakta ve müfettiş raporları da bu hususu teyit etmektedir.

Mevcut istatistiklere nazaran 1949 senesinde mahkemelerimizde 1.900.000 dâva görülmüş ve 1950 yılında ise rüyet edilen dâva miktarı 2.480.000 e yükselmiş ve 1951 yılında da bu rakamın 2.500.000 ne çıkacağı kuvvetle muhtemel görülmektedir.

Bugünkü şikâyetleri mevcut teşkilâtımızla önlemenin mümkün olamayacağı anlaşılmıştır. Bu sebeple 1953 senesinde yapılması zaruri görülen adli ıslahatın ilk temellerinin 1952 malî yılında atılması düşünülmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanının Yüksek Büyük Millet Meclisinin açılış nutuklarında temas ettikleri; Adalet teşkilâtımızda yapılacak olan ıslahat Demokrat Parti birinci ve ikinci sayın Adnan Menderes Hükümetlerinin programlarında da yer almış ve Büyük Millet Meclisinde 1951 yılı Adalet Bütçesinin görüşülmesi sırasında da sayın milletvekillerinin bu husustaki tenkid ve temennileri de, Adalet teşkilâtımızda yapılacak olan ıslahat da ehemmiyetle göz önünde tutulmuştur.

Yine zaman zaman gazetelere akseden ve mahallî teşekküller ile halk tarafından talep ve şikâyetlere müncer olan Adalet teşkilâtımızın hiç olmazsa şimdilik bütçe imkânları dâhilinde takviye edilmesinin zaruri bulunduğunu göstermektedir. Binaenaleyh Maliye Bakanlığı ile yapılan görüşme neticesinde bu ıslahatın bütçenin verdiği imkânlar dâhilinde bir kısmının yerine getirilmesi için 1952 yılı Bütçesinde Yargıtayda iki Hukuk Dairesi teşkili için ayrılan 246 321 lira ile birlikte 2 423 000 liralık bir tahsisat ayrılmasının mümkün olabileceği bildirildiğinden şimdilik Adalet teşkilâtında yapılması zaruri görülen ilâveî teşkilât ile mahkemelerin takviyesi cihetine gidilmek üzere aşağıda gösterilen esbabı mucibe gereğince bu tasarı hazırlanmış bulunmaktadır.

25 bucakta sulh mahkemesi teşkili:

Birçok bucak halkı mahallî resmî ve hususi teşekküller, veya köyler halkı tarafından Adalet Bakanlığına, Yüksek Başbakanlığa ve Büyük Millet Meclisine müracaatla bucaklarında sulh mahkemesinin kurulmasını ısrarla istemektedirler.

Evvelece yüzden fazla bucak merkezinde Sulh mahkemesi varken bütçe tasarrufu dolayısıyla 1952 yılında bu mahkemeler kaldırılmıştır. Adalet bütçesinin Büyük Millet Meclisinde müzakeresi sıra-

sında bucaklarda sulh mahkemesi kurulması hemen her sene izhar edilen temenniler ve gösterilen ihtiyaçlar meyanında yer almış bulunmaktadır.

Mahkemelerin yurdun en uzak köşelerine kadar dağılması ve adaletin vatandaşların ayağına kadar götürülmesi prensibi Hükümet programında da yer almış bulunmaktadır. Bu durumlar göz önünde tutularak vatandaşların çok uzak mahallerde bulunan mahkemelerdeki işlerini vaktinde ve daha kolay takip edebilmeleri için bütün bucaklarda sulh mahkemesi teşkili arzu edilirse de bütçe ve kadro imkânları halen buna müsait bulunmamaktadır.

Bunlar arasında bilhassa coğrafi, iktisadi ve yol durumu ile nüfus kesafeti ve ilçelere uzaklığı bakımından halkın işlerini kolaylaştırmak maksadiyle şimdilik 25 bucakta münferit sulh mahkemesinin teşkili zarureti karşısında kalınmış ve bunun temini için de sulh yargıci, başkâtip, zabıt kâtibi, mübaşir ve hizmetli kadrosu verilmesi ve bu mahkemelerin teşkili için 1952 yılı Bütçesine 319 597 lira tahsisat konmuştur.

35 ilcedeki sulh mahkemesinin asliye mahkemesine kalbi.

Mahkemei şeriyenin ilgasına ve mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanununun birinci maddesi mucibince her ilcede asliye mahkemesi kurulması icabetmekte ise de bütçe durumu ve kadro imkânsızlığı yüzünden her ilcede asliye mahkemesi teşkiline imkân bulunmadığından halen 75 ilcedeki sulh mahkemesi teşkilâtı asliye mahkemesi haline getirilememiştir.

Sulh mahkemelerinin vazifeleri haricinde kalan asliye işleri en yakın ilcedeki asliye mahkemelerinde görülmekte olduğundan halkın asliye mahkemelerine gidip gelme zorluğu ve zaman kaybı yüzünden ilçelerinde asliye teşkilâtının kurulması haklı olarak istenilmektedir.

Münferit sulh mahkemelerindeki sulh yargıçları o yerdeki hazırlık tahkikatını ifa etmek üzere saveçlik görevini ve asliye hâkiminin bilünüm vazifelerini yapmak zaruretinde kaldığından duruşmaların talikına ve cürmümeşhut ve keşif zamanında mahkemenin kapanmasına sebebiyet vermektedir. Bununla beraber yargicim hastalığı, izinli ayrılması gibi muhtelif sebeplerle de vazifesinden ayrılmasının bu mahkemelerin yetkili yargıç gelinceye kadar kapalı kalması zaruri bulunduğu ve binnetice halkın Adalet işlerinin gecikmesinden dolayı muhtelif mercilere mütaaddit şikâyetler yapıldığı cihetle yine bütçe imkânları ile mukayyet kalınmak suretiyle 1952 yılında bu ilçelerdeki mahkemelerden şimdilik 55 tanesinin tek yargıçlı asliye mahkemesi haline getirilmesi mümkün görüldüğü ve bunun için de saveç, sorgu yargıci ve jera memuru ile kâtip, mübaşir ve hizmetli kadrosu verilmesi ve bu mahkemelerin teşkili için 1952 yılı Bütçesine 610 972 lira ödenek konmuştur.

120 yargıç kadrosu.

Adalet teşkilâtı olan her yerdeki mahkemelerin iş durumlarının tetkikinde mevcut mahkemelerin yarısından fazlasına gelen işlerin bir yargicim görebileceği işlerin çok fevkında olduğu görüldüğü gibi bunların hemen hepsinden de çok acı olmakla beraber haklı olan şikâyetler alınmaktadır.

Her gün sabahtan akşama kadar dâva işleriyle uğraşan ve mesai günleri ve saatleri haricinde de aynı feragatle çalışan bu hâkimlerimizin iş çokluğu karşısında kaldıkları bugün bir hakikat halini aldığından bunların işlerini biraz olsun hafifletmek ve halkın şikâyetlerine de kısmen nihayet vermek üzere bir hâkimin göremediği nispette işi çok olan yerlere yargıç veya yardımcı verilmesi suretiyle işlerin kısmen olsun hafifletilmesi zaruri görülmüştür.

1953 senesinde kurulması düşünülen üst mahkemelerin teşkiline ait genel mahkemeler kuruluşu kanun tasarısı halen yüksek Başbakanlığa arzedilmiş bulunmaktadır. Bu mahkemelerin faaliyete geçmesinden evvel ilk mahkemelerin takviyesi bakanlığımızca zaruri görülmüş ve her yıl mahkemelere gelen dâva adedinin devamlı bir şekilde yükselerek 1951 yılında iş adedinin iki buçuk milyona yaklaşması muhtemel görüldüğünden mevcut mahkemelerdeki kadroların yine bütçe imkânları dâhilinde takviye ve genişletilmesi zaruri bulunduğundan 120 yargıç kadrosunu ihtiva edecek olan 640 410 liralık tahsisat konmuş bulunmaktadır.

470 aded 100 lira ücretli mübaşir kadrosunun 15 lira maaşa kalbi.

Adalet teşkilâtındaki mübaşirler 3656 sayılı Kanuna bağlı bir sayılı cetveldo maaşlı olarak bu-

bulduğu halde bütçenin (D) cetvelinde 470 adet mübaşir 100 lira ücretli olarak yer almış bulunmaktadır.

Bütün mahkemelerde aynı vazifede feragatle çalışan mübaşirlerin bir kısmına maaş ve bir kısmına da maaşın çok dununda ücret verilmesi Adalet prensiplerine uygun bulunmamaktadır. Ücretli mübaşirler Büyük Millet Meclisine, yüksek Başbakanlığa ve Adalet Bakanlığına mütaaddit defalar müracaatla ücretli kadrolarının emsalleri gibi maaşa çevrilmesini istemektedirler. Bu cihet her sene Adalet Bütçesinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde müzakeresi sırasında sayın milletvekilleri tarafından izhar edilen arzu ve temenniler arasında yer almış bulunmaktadır. 1951 yılı Bütçesi hazırlanırken ücretleri 75 lira olan mübaşirlerin ücretleri 100 liraya çıkarılmak suretiyle 470 mübaşirin durumu biraz hafifletilmiş ve gelecek 1952 mali yılı Bütçesinde bu ikiliğin tamamıyla kaldırılması ve iller kadrosundaki bu 470 mübaşirle Yargıtaydaki 10 adet mübaşir ki, ce-man 480 mübaşirin 15 lira maaşa kalbiyle emsalleri gibi aynı hakkı ihraz etmeleri temenni edilmiş ve Bakanlığımızca da Yüksek Büyük Millet Meclisinin bu direktifleri karşısında (470) ücretli mübaşirin maaşlı kadroya geçirilmesi hususunda 412 776 liralık bir tahsisat talebinde bulunmuş ve ayrıca Yargıtaydaki 10 adet ücretli mübaşirin durumu da Yargıtaya ilâvesi istenilen iki hukuk dairesi kadrosu meyanında nazarı itibara alınmıştır.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/291

Karar No. 12

24 . 12 . 1951

Yüksek Başkanlığa

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmında değişiklik yapılması hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 8 . 12 . 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmekle Adalet Bakanı hazır olduğu halde incelendi :

Tasarı üç esası ihtiva etmektedir.

1. 25 bucakta sulh mahkemeleri teşkili, adalet tevzi işinin vatandaşlara mümkün olduğu nispette yaklaştırmak ve bu suretle mahkemelere gidip gelme bakımından şahsi işlerinden ve dolaşısıyla istihsal güçlerinden kaybeden bilhassa köylerde yaşayan vatandaşlara kolaylık temin edebilmek ileri memleketlerin en esaslı vazifelerinden birisi bulunmaktadır. Bilhassa memleketimizde vatandaşlarımızın tahmini bir rakamla % 80 ninin köylerde yaşaması, köylerin ilçe merkezlerine muntazam yollarla bağlı bulunmadığı gibi çok uzaklarda olması ve senenin birçok mevsimlerinde şehir ile aralarındaki irtibatla-

rının kesilmesi keyfiyeti bizi mahkemelerin imkânlar nispetinde bucak merkezlerine kadar götürülmesi zaruretine inandırmış bulunmaktadır.

İşte Hükümet mümessilinin komisyonumuzda verdiği izahat ile yapılan münakaşalardan elde edilen sonuca ve yukardaki esbabı mucibeye göre evvelece yüzden fazla bucak merkezinde bulunup da 1932 yılında kaldırılan bucak sulh hâkimliği teşkilâtının bu suretle imkânlar nispetinde ihyası ve bu sebeple bucak sulh mahkemeleri için elzem, yargıç, başkâtip, kâtip, mübaşir, odacı ve gardiyan kadrolarının kabulü muvafık görülmüştür.

2. Mahkemeler teşkilâtı kurulurken bundan senelere evvelki iş durumu nazarı itibara alınarak kadrosu tesbit edilen yargıçların mevcut adedi bu günkü ihtiyaca hiçbir suretle kâfi gelmemekte, günden güne çoğalan ve hukuki ihtilâflar neticesinde dâvaların uzun yıllar neticesiz kalmasına sebebiyet verilmektedir. Hukuki ihtilâfların senelere uzaması cemiyet hayatında bâzı aksaklıklar husule getirmekte ve

zaman zaman Devlet eli ile ihtilâflarının senelerce halledilmediğini müşahede eden vatandaşların ihtilâfları bizzat hal yoluna tevessül ederek cinai hâdiselere de sebebiyet verildiği açık bir hakikat olarak meydandadır.

Bu mahzura ilâveten bugün yargıım sabâhtan akşama kadar dâvalara bakması geceleri de baktığı ve intaç ettiği dâvaların kararlarını yazması karşısında hukuki ve umumi kültürünü artıracak tetebbu için de vakit bulamaması yaşadığımız çok kanunlu ve her an içtimai ve kültür sahalarında ilerlemeler kaydedilen cemiyetimizde bir noksanlık olarak kabulü zaruridir. Bu bakımdandır ki, iş miktarları hakikaten çoğalmış teşkilâtı da takviye için kadrolar ilâvesini sağlayacak olan 120 yargıç kadrosunun Adalet teşkilâtına ilâvesi talebi de bu sebeplerle muvafık görülmüş bulunmaktadır.

3. Tasarının üçüncü ve son kısmı da senelerden beri devam edegelen bir haksızlığı izale maksadına matuftur. Aynı hizmeti gören iller teşkilâtındaki mübaşirlerimizin bir kısmının maaşlı ve bir kısmının da ücretli olması sebebi ile ücretli mübaşirlerin kanuni birçok haklardan faydalanmamak suretiyle mağdur oldukları Adalet teşkilâtını yakından tanıyanlarca malûm bulunmaktadır. Bu sebeplerdir ki tasarıda yer almış bulunan 100 lira ücretli 470 mübaşirin de 15 lira maaşa geçirilmesi talebi tasarının diğer maddeleri gibi yapılan müzakereler neticesinde kabul edilmiştir.

Gereğede yazılı mucip sebeplerle yukarda

zikredilen hususlar muvacehesinde Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Sözeü
Izmir	Manisa
H. Özyörük	Ş. Ergin
Ktâip	
Bahkesir	Amasya
V. Asena	İsmet Olgaç
Ankara	Ankara
Hâmid Şevket Ince	O. T. İltekin
Ankara	Bingöl
O. S. Çiçekdağ	M. N. Okcuoğlu
Çoruh	Edirne
M. Güney	M. Enginün
Erzurum	Gümüşane
Enver Karan	H. Tokdemir
İçel	İstanbul
Şahap Tol	F. H. Demirelli
İstanbul	Kars
A. Moshos	A. Çetin
Konya	Kütahya
M. Obuz	S. S. Nasuhoğlu
Mardin	Sivas
M. Kâmil Boran	N. Ertürk
	Yozgad
	N. Ü. Alçılı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmında değişiklik yapılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı iller kısmına ilişik cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı kadrolar eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 1952 yılı Bütçesiyle kaldırılan ücretli mübaşir kadrolarında bu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem bulunanlardan maaşlı mübaşirliğe tâyin edileceklerin Mart 1952 aylıkları eski istihkakları üzerinden ve aylık tertibinden ücret olarak ödenir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı	Adalet Bakanı R. Nasuhioğlu
Millî Savunma Bakanı H. Köymen	İçişleri Bakanı F. L. Karaosmanoğlu
Dışişleri Bakanı F. Köprülü	Maliye Bakanı ve Eko. ve T. B. vekili H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı T. İleri	Bayındırlık Bakanı K. Zeytinioğlu
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Bakanı S. Yırcalı	Tarım Bakanı N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı S. Kurtbek	Çalışma Bakanı N. Özsan
	İşletmeler Bakanı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/289, 1/291

Karar No. 21

8 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısmında değişiklik yapılması hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp, Başbakanlığın 22 . XII . 1951 tarihli ve 71/2129 sayılı tezkereleri ile sunulan iki kanun tasarısı ile Adalet Komisyonu raporları komisyonumuza havale olunmakla her iki tasarı Adalet Bakanı ve Maliye Bakanlığı yetkili temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüldü.

Tasarılardan biri Adalet Bakanlığı merkez teşkilâtı kısmında değişikliği ihtiva etmekte olup Hükümet gerçesinde; Yargıtaya gelen dâva dosyalarının her yıl artmakta bulunmasına ve bu artışın bilhassa hukuk kısmında daha fazla oluşuna işaret edildikten sonra bu vaziyetle beraber üyelere bir kısmının Yüksek Seçim Kurulunda ve bir kısmının da Ayırma ve İnzibat komisyonlarında vazife almış bulunmaları hasebiyle Yargıtayın başta gelen «içtihatlar tesis etmek» görevini hakkiyle başarmaya imkân bulmadığı neticesine varılmakta ve hem Yargıtaya

bu imkânı sağlamak hem de işlerin daha süratle çıkarılmasını temin edebilmek için iki Hukuk dairesinin ilâvesine lüzum ve zaruret hâsıl olduğu tebarüz ettirilmekte ve Adalet Bakanının da bu hususa dair verdiği izahat sırasında adalette sürati temin bakımından Yargıtayın bugünkü ihtiyacının karşılanması,

İkinci tasarı ise bakanlığın iller teşkilâtı kadrosunu genişletmek suretiyle bugün dokuz bucakta kurulmuş olan sulh mahkemesine ilâveten nüfusu ve işi çok olan 25 bucakta sulh mahkemesi kurmak ve halen 75 ilcemizde mevcut asliye mahkemesinden başka 35 ilcedeki sulh mahkemesinin asliye mahkemesine kalbini temin etmek ve mahkemelere intikal eden iş miktarının gittikçe artması karşısında adalet bahsinde ehemmiyeti derkâr olan sürat ve isabeti temin için işi çok olan yerlerde kullanılmak üzere 120 yargıç kadrosu ilâve etmek ve yine bu tasarı ile bugün (100) er lira ücret almakta bulunan 470 mübaşirin (15) er lira asli maâşa geçirilmeleri suretiyle bütünü mübaşirleri eşit hakka sahip kılmak,

Maksatlarıyla tasarıların sevkedilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Adaleti vatandaşın ayağına kadar götürmenin fayda ve zarureti ve adalette sürati temin bakımından hazırlanmış bulunan her iki tasarı hakkında cereyan eden müzakere ve alınan izahatlardan sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve her iki tasarı Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmekle beraber muhteva itibariyle Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı

cetvelin Adalet Bakanlığı kısmında değişikliği gerektirdiği cihetle tasarıların tevhidten kabulü muvafık mütalâa edilerek, maddeler bu esasa göre yeniden tedvin edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun tasarısı ve iki cetvel 1952 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ile olan ilgisi bakımından öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
<i>E. Adakan</i>	<i>F. Çelikbaş</i>	<i>E. Kalafat</i>
Kâtip		
Sivas	Afyon K.	Antalya
<i>H. İmre</i>	<i>A. Veziroğlu</i>	<i>A. Saroğlu</i>
Bilecik	Bolu	Bursa
<i>Y. Üresin</i>	<i>İ. Gülez</i>	<i>H. Şaman</i>
Bursa	Çanakkale	Diyarbakır
<i>K. Yılmaz</i>	<i>K. Akmanlar</i>	<i>Y. Azizoğlu</i>
Diyarbakır	Elâzığ	Eskişehir
<i>M. Ekinci</i>	<i>O. F. Sanaç</i>	<i>A. Potuoğlu</i>
Giresun	Giresun	Gümüşane
<i>H. Erkmén</i>	<i>M. Şener</i>	<i>K. Yörükoğlu</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
<i>A. H. Başar</i>	<i>H. Hüsmán</i>	<i>B. Bilgin</i>
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
<i>T. Güreerk</i>	<i>H. Türe</i>	<i>Ş. Bakay</i>
Kırşehir	Konya	Malatya
<i>O. Bölükbaşı</i>	<i>M. A. Ülgen</i>	<i>M. S. Eti</i>
Mardin	Ordu	Sinob
<i>R. Erten</i>	<i>R. Aksoy</i>	<i>S. Somuncuoğlu</i>
Trabzon	Trabzon	Van
<i>C. R. Eyüboğlu</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>	<i>F. Melen</i>

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısmına ilişkin cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu kanuna bağlı cetvelin merkez kısmındaki kadrolarla Yargıtayda Altıncı ve Yedinci Hukuk daireleri kurulmuştur.

GEÇİCİ MADDE — 1952 yılı Bütçesiyle

kaldırılan ücretli mübaşir kadrolarında bu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem bulunanlardan maaşlı mübaşirliğe tayin edileceklerin Mart 1952 aylıkları eski istihkakları üzerinden ve aylık tertibinden ücret olarak ödenir.

MADDE 3. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
	<i>MERKEZ</i>				<i>İLLER</i>		
	<i>Yargıtay</i>				{Başkan, yargıç, üye, sulh yargıcı, C. Başsavcılığı başyardımcısı, C. Başsavcılığı		
2	İkinci başkan	2	125	7	yardımcıları, C. Savcı ve	15	60
3	Üye	10	100	8	yardımcıları, icra yargıç ve	80	50
	<i>Yargıtay kalemleri</i>			9	yardımcı yargıçları, sorgu yargıçları, yargıç yardımcılarını, Yargıtay raportörleri.	120	40
8	Başkâtip	2	50		<i>Kâtipler</i>		
9	Birinci sınıf başkâtip yardımcısı	2	40		{Başkâtip, başkâtip yardımcıları, zabıt kâtibi, zabıt	35	20
10	İkinci sınıf başkâtip yardımcısı	2	35	14	kâtip yardımcılarını, kâtip.	50	15
11	Memur	6	30		<i>İcra memur ve yardımcılarını</i>		
12	Kâtip	12	25	13	İcra memur ve yardımcılarını	35	20
14	Mübaşir	14	15		<i>Mübaşirler</i>		
				14	Mübaşir	530	15